

Systemaattisen ilmastotyön ja sopeutumisen vahvistaminen kunnissa (SISUKAS) -hanke

Kaupunginhallitus 15.09.2025
7324/00.01.05/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

Ympäristöjohtaja Tanja Ahonen, puh. 044 718 2141

Ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen, puh. 044 718 5066

Ympäristöasiantuntija Minna Julia Kokkonen, puh. 044 718 2148

Ympäristöasiantuntija Mari Turunen, puh. 044 718 2870

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus päättää, että Kuopion kaupunki osallistuu Systemaattisen ilmastotyön ja sopeutumisen vahvistaminen kunnissa (SISUKAS) -hankkeeseen, jossa on mukana Kuopion ja Ylä-Savon seudut. Hanke toteutetaan, mikäli siihen saadaan EAKR-hankerahoitus. Kuopion kaupungin omarahoitusosuus on noin 28 000–33 000 euroa vuodessa.

Päätös

Selostus

Kuopion kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseen tarvitaan määrätietoisia ja laaja-alaisia toimia ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Kunnilla on merkittävä rooli myös tavoiteltaessa maakunnallista ja valtakunnallista hiilineutraaliutta.

Ilmastomuutoksen hillinnän lisäksi tarvitaan systemaattisia sopeutumistoimia. Kansallisessa ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmassa 2030 on asetettu tavoitteeksi, että yhteiskunnan eri toimijoilla tulee olla käytössään menetelmät ja työkalut, joilla voidaan arvioida, ennaltaehkäistä ja hallita ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä sekä luonnolle että yhteiskunnalle.

Kuopiossa ja muissa Pohjois-Savon kunnissa on toteutettu toimivaa ilmastotyötä hankkeiden avulla. Tällä hetkellä on meneillään 15 kunnan yhteinen SISU-hanke (Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon). Hankkeessa on tunnistettu vaikuttavimpia ilmastotoimia, viety onnistuneesti ilmastotyötä osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa sekä luotu työkaluja, kuten tarkistuslistoja, käytännön työn tueksi. Tuloksellista työtä halutaan syventää, joten Kuopion kaupunki on valmistellut jatkohanketta yhteistyössä Siilinjärven kunnan ja Ylä-Savon seudun kuntien kanssa.

Hankehakemusta on valmisteltu siten, että hakemus voidaan jättää meneillään olevaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman Pohjois-Savon liiton EAKR-rahoitushakuun. Hanke toteuttaa toimintalinjan erityistavoitetta 2.2. eli ilmastomuutokseen sopeutumisen,

riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistämistä. Ennen hankehakemuksen jättämistä hankekumppanien on vahvistettava osallistumisensa ja laadittava sopimukset. Hanke voidaan käynnistää, mikäli ulkopuolinen rahoitus toteutuu.

Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet

Hankkeella vahvistetaan kuntien ilmastotyötä ja sopeutumista ilmastonmuutokseen sekä lisätään alueen elinvoimaa ja kestävyyttä. Hankkeella toteutetaan kaupunginvaltuuston vuonna 2024 hyväksymän ilmasto- ja resurssiviisautsohjelman eli Viksu Kuopio -ohjelman tavoitteita. Lisäksi viedään käytäntöön ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaa, joka päivitetään vuoden 2026 aikana. Hankkeen avulla varmistetaan riittävät resurssit ilmastotyöhön ja sen syventämiseen yhteistyössä kuntien kanssa.

Hankkeessa edistetään seuraavia teemoja:

1. **Hiilinielut ja kompensatiot:** Seurataan kuntien hiilinielujen kehittymistä ja määritetään tavoitteet hiilinielujen vahvistamiselle. Kartoitetaan vaikuttavimmat keinot ja yhteistyön mahdollisuudet hiilinielujen vahvistamiseen. Selvitetään kuntien kompensointikeinot ja määritetään tavoitteet kompensatiolle.
2. **Ilmastotoimien käytännöt ja ilmastojohtaminen:** Edistetään sopeutumistoimia toimialoilla ja otetaan käyttöön käytännön työkaluja toimien tueksi. Kannustetaan yrityksiä sopeutumistyöhön. Kehitetään ilmastobudjetointia, päätösten ilmastovaikutusten arviointia ja ilmastotyön seurantaa.
3. **Ilmastoviisaat hankinnat ja yritysyhteistyö:** Lisätään ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen huomioimista hankinnoissa, joiden ilmastovaikutukset ovat suurimmat (esim. ruokapalveluhankinnat ja rakentamiseen liittyvät hankinnat). Edistetään yritysyhteistyötä ja kehitetään laajassa yhteistyössä käytettäviä kriteerejä sekä sopimuskäytäntöjä tarjoajien tekemän ilmastotyön huomioimiseksi.
4. **Vaikuttava viestintä sekä lasten ja nuorten osallisuus ilmastotyössä:** Varmistetaan näkyvä ja vaikuttava ilmastoviestintä sekä laajennetaan yhteistyöverkostoja. Osallistetaan lapset ja nuoret ilmastotyöhön esimerkiksi toteuttamalla osallistamisen kokeiluja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen.

Hankkeen toteuttaminen

Hankkeen päähakija ja -toteuttaja on Kuopion kaupunki, joka vastaa hankkeen kokonaisuudesta ja Kuopion seudun eli Kuopion ja Siilinjärven osatoteutuksesta. Hankkeen toisena toteuttajana on Iisalmen kaupunki, joka vastaa hankkeen osatoteutuksesta Ylä-Savon seudulla eli Iisalmen, Kiuruveden, Lapinlahden ja Sonkajärven alueella. Toteuttajat vastaavat itse omasta hankebudjetistaan ja -suunnitelmastaan, mutta Kuopion kaupunki vastaa kokonaisuudessaan päätoteutuksesta.

Kuopion kaupungilla hanketta vetää kaupunkiympäristön toimialalla alueelliset ympäristönsuojelupalvelut. Koko kaupunkiorganisaation ja laajemminkin kaupunkikonsernin

sitoutuminen on tavoitteiden toteutumisen kannalta oleellista. Hankkeessa tehdään yhteistyötä kuntien eri toimialojen ja yhtiöiden kanssa.

Hanketta haetaan kolmevuotisena ja sen on tarkoitus alkaa kesällä 2026. Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 847 000 euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 25 % ja haettava EAKR-tuki on 75 %. Kuopion seudun hankkeen osuus on noin 570 000 euroa. Kuopion kaupungin omarahoitusosuus on noin 28 000–33 000 euroa vuodessa. Hankkeen kustannukset muodostuvat hankkeessa työskentelevien henkilöiden palkoista, ostopalveluista ja hallinnollisista kuluista.

Hankkeessa työskentelee hankkeen seutujen yhteinen projekti- ja viestintävastaava sekä seutujen ilmastokoordinaattorit. Kuopion kaupungilla työskentelee projekti- ja viestintävastaava ja Kuopion seudun ilmastokoordinaattori. Projekti- ja viestintävastaava vastaa koko hankealueella ilmastoviestinnästä ja laajasta sidosryhmäyhteistyöstä, lasten ja nuorten osallistamisesta ilmastotyöhön sekä hankkeen hankinnoista. Kuopion ja Siilinjärven yhteinen ilmastokoordinaattori vastaa osatoteutuksessa tehtävästä ilmastotyöstä Kuopion seudulla.

Hankkeen tulokset

Hankkeessa yhdessä luotavat toimintamallit, verkostot ja lisääntynyt kuntayhteistyö edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista. Hankkeen tuloksena Kuopion seudun vahva, näkyvä ja vaikuttava ilmastotyö lisää seudun vetovoimaa ja kiinnostavuutta elinkeinoelämän keskuudessa sekä vauhdittaa siirtymää kohti uutta, kestävämpää liiketoimintaa.

Hanke vahvistaa kuntien mahdollisuuksia varautua ennakoivasti paremmin ilmastoriskeihin. Myös yritysten valmiudet ilmastomuutokseen sopeutumiseen vahvistuvat.

Ilmastomuutokseen sopeutumistoimet, kuten varautuminen sään ääri-ilmiöihin, tuovat taloudellisia säästöjä sekä vahvistavat kuntaseudun resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta. Sopeutumistoimilla myös vaikutetaan positiivisesti asukkaiden terveyteen.

Hankkeen myötä kuntaorganisaatioiden henkilökunnan ja päättäjien tietoisuus ilmastovaikutuksista ja ilmastotyöstä lisääntyy ja ymmärrys toiminnan vaikutuksista kasvaa. Ilmastotyöstä viestitään laajasti ja ilmastotavoitteiden etenemisen seuranta on avointa ja ymmärrettävää. Asukkaat sitoutuvat paremmin ilmastotoimiin. Erityisesti lapset ja nuoret osallistuvat aktiivisesti ilmastotyöhön.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 27 §

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on liitteenä.

Liitteet

Päätöksen vaikutusten ennakkoarvointi: SISUKAS-hanke